

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда балалармен жүргізілетін жұмыс

ЖАРИЯЛАНДЫ
26.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/177173/>**Едилбаева Алмагул Жанаевна****Лауазымы: Тәрбиеші****Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы****«Үміт» Сәби үйі**

Кіріспе: Қазіргі уақытта экологиялық мәселелердің маңыздылығы артып, оны шешуге қоғамның барлық мүшелері атсалысуы қажет. Балаларға жастайынан экологиялық тәрбие беру – қоршаған ортаны қорғау мәдениетін қалыптастырудың маңызды аспектісі. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық мәдениетті тәрбиелеу жұмыстары ерекше рөл атқарады. Балабақша – баланың алғашқы тәрбиелік мекемесі болғандықтан, мұнда экологиялық мәдениеттің алғашқы негіздері қаланады.

Экологиялық мәдениет – бұл адамның табиғатқа, қоршаған ортаға деген саналы, ұқыпты қатынасы, экологиялық сауаттылығы мен қоршаған ортаны қорғауға деген жауапкершілігі. Ерте жастан экологиялық мәдениеттің негізін қалыптастыру балалардың болашақта қоршаған ортаны қорғауға белсенді араласуына көмектеседі. Олардың табиғатқа деген көзқарасы өмір бойына қалыптасады және бұл экологиялық тұрақтылыққа ықпал етеді.

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыру балаға табиғатты сүйе білу, табиғатқа ұқыптылықпен қарау және қоршаған ортаға зиян келтірмеу керектігін түсінуге мүмкіндік береді. Экологиялық тәрбие балаға қоршаған ортаға деген қамқорлықтың маңызын ұғындырады және табиғи ресурстарды үнемдеуге үйретеді.

Балабақшадағы экологиялық тәрбиенің мақсаты – балалардың қоршаған ортаға деген оң көзқарасын қалыптастыру, табиғатқа деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу, экологиялық жауапкершілік сезімін дамыту. Олардың табиғатты қорғауға бағытталған іс-әрекеттерін

қолдау және қоршаған ортаны жақсартуға атсалысуға ынталандыру – басты міндет. Экологиялық тәрбиенің міндеттеріне мыналар жатады:

Баланың табиғат туралы білімін кеңейту, экологиялық сауаттылығын арттыру;

Қоршаған ортаны қорғауға бағытталған дағдыларды қалыптастыру;

Табиғат пен адамның өзара байланысын түсіндіру;

Баланың жауапкершілігі мен белсенділігін дамыту.

Балабақшада табиғатпен тікелей танысу арқылы экологиялық мәдениетті қалыптастырудың тиімді жолдарының бірі – балаларды табиғи ортаға жақындату. Балаларға серуендер барысында табиғатты бақылауға, жануарлар мен өсімдіктердің өмір сүру ерекшеліктерін зерттеуге жағдай жасау қажет. Мысалы, ағаштардың жапырақтарын жинау, құстардың қимылын бақылау, өсімдіктердің гүлденуін қадағалау сияқты әрекеттер балалардың қызығушылығын арттырады.

Тәжірибе жасау арқылы бала табиғат құбылыстарын өз көзімен көріп, түсінеді. Мысалы, өсімдіктердің қалай өсіп, қалай суарылатынын бақылау, гүлдер егу, шағын бау-бақша жасауды үйрену балаларға қоршаған ортаны қорғаудың қажеттілігін түсіндіреді. Әсіресе балалар топырақтың, судың, ауаның маңызын практика жүзінде түсініп, табиғаттың элементтерімен тікелей байланыста болады. Балалардың экологиялық сауаттылығын арттыру үшін ойындар ерекше рөл атқарады. Ойындар арқылы балалар табиғаттағы әрбір тіршілік иесінің маңызын түсініп, қоршаған ортаға құрметпен қарауды үйренеді. Балабақшада экологиялық тәрбие беру барысында көрнекі құралдар мен мультимедиялық материалдарды пайдалану – экологиялық ақпаратты балаларға қызықты және түсінікті етіп жеткізуге көмектеседі.

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда балаларды қоғамдық іс-шараларға қатыстыру тиімді. Мысалы, ағаш отырғызу, аула тазалау, қоқыс жинау сияқты шаралар балаларға экологиялық жауапкершілік сезімін қалыптастырады. Олар өз қолдарымен табиғатқа пайдалы іс жасап, оның маңызын түсінеді. Балабақшада экологиялық тәрбие беруде көркем әдебиетті қолдану маңызды. Әдеби шығармалар арқылы балалардың экологиялық түсініктері кеңейеді. Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен қамқорлықты оятатын ертегілер, әңгімелер балалардың экологиялық ойлау қабілетін дамытады. Мысалы, қазақ халық ертегілері немесе табиғат туралы әңгімелер оқу арқылы балалар табиғатқа құрметпен қарауды үйренеді. Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда экологиялық жобаларды ұйымдастыру тиімді. Жобалар арқылы балалар табиғаттың әртүрлі құбылыстарын зерттеп, қоршаған ортаны қорғауға байланысты идеялар ұсына алады. Мысалы, «Табиғаттың досы бол» жобасы арқылы балалар өсімдіктерді суаруды, ағаштарды қорғауды, қоқысты дұрыс бөлуді үйренеді.

Қорытынды

Балабақшадағы экологиялық тәрбие – балаларды табиғатқа ұқыптылықпен қарауға,

оны қорғауға үйрететін маңызды бағыт. Экологиялық мәдениетті қалыптастыру арқылы бала табиғатқа қамқор болуды, қоршаған ортаға зиян келтірмеуді үйренеді. Бұл тәрбие баланың болашақта экологиялық жауапты азамат болып өсуіне ықпал етеді. Табиғатты қорғау мәдениетін сіңіру арқылы экологиялық сауатты ұрпақ тәрбиелеу – болашақ үшін жасалатын маңызды қадам.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.